

Canon van de Nederlandse natuur

Dick de Vos, KNNV Uitgeverij, ISBN 9789050119337, 248 pag., € 32,95

Een klinkende presentatie in Naturalis, paginagrote artikelen in de dagbladen, vermelding in het achtuurjournaal: het verschijnen van de *Canon van de Nederlandse natuur* is niet onopgemerkt gebleven. Minister Van der Wal, die het eerste exemplaar in ontvangst nam, was er blij mee, persoonlijk en namens het ministerie van LNV.

Er zullen lezers van dit Vakblad zijn die niet blij worden van een canon. Die het nut en de noodzaak ervan betwijfelen, de gemaakte keuzes afwijzen of er principieel geen kennis van willen nemen. Doe het toch maar, zou ik tegen hen willen zeggen, want al heeft de canon geen officiële status, toonaangevend is hij voorlopig wel. Bovendien is het een mooi uitgegeven staalkaart en schitterend geïllustreerd.

Initiatiefnemer Dick de Vos heeft zich bij het samenstellen laten inspireren door de *Canon van Nederland* uit 2006. Net als die historische en culturele canon telt de natuurcanon vijftig chronologisch geordende items. De invalshoek werd de soort, die als kapstok dient om een breder verhaal aan op te hangen. Zo leidt de zandhagedis via het circuit van Zandvoort naar wettelijke bescherming door verdragen en richtlijnen. En staat de rode Amerikaanse rivierkreeft voor het probleem van invasieve exoten. De keuze van de soorten is arbitrair, maar weloverwogen en volgens een zekere logica. Er is gelet op een evenwichtige spreiding over landschappen, provincies en soortgroepen. Niettemin is tropisch Nederland buiten beschouwing gelaten en komen ongewervelden er nogal bekaaid vanaf.

Wat is er dan wel opgenomen? Als eerste kwamen twee endemische (onder)soorten, grote vuurvlieder en noordse woelmuis, door de selectie. Dan een aantal soorten die relatief veel in Nederland voorkomen, zoals grutto en meervleermuis, en, verrassender misschien, grote brandnetel, knotswier en regenworm. Naast de biologische eigenschappen, vaak in combinatie met leuke weetjes en anekdotes, bespreekt De Vos thema's als klimaatverandering, bio-industrie, jacht en beheer en ruimt hij plaats in voor kopstukken uit de Nederlandse natuurwereld.

Via de grutto komen veranderingen in het landschap aan de orde. De meervleermuis biedt zicht op de nadelen van woningisolatie, de brandnetel op de stikstofcrisis, het knotswier op gezonde voeding, de regenworm op een goede bodemstructuur. Sommige soorten zijn bepalend geweest voor ons landschap, zoals konijn en knotwilg. Haring en paling mochten meedoen, omdat ze een bijzondere rol in de Nederlandse geschiedenis hebben gespeeld.

De Vos is Neerlandicus en liet ook literaire faam als criterium toe. Vandaar het schrijvertje, met dank aan Guido Gezelle, en allicht de ijle populieren die de dichter Marsman denkend aan Holland aan de einder zag staan. Voor de biologische informatie kon De Vos terugvallen op een deskundig redactieteam en de hulp van vakspecialisten. Niet voor niets zijn onder het colofon de logo's van een keur aan natuurorganisaties en onderzoeksinstellingen afgedrukt. De tekst leest prettig, al schemert er soms wat boekenwijsheid doorheen. Wat niet wegneemt dat De Vos, schrijver van diverse natuurboeken en al jaren IVN-gids, zich ook in het veld heeft begeven om 'zoveel mogelijk ervaring met het mosje, de plant, de boom of het dier zelf op te doen'.

Het boek zal goed bruikbaar zijn in het onderwijs en kan helpen om bij een breed publiek draagvlak voor natuur te creëren. Wat je niet kent kun je niet koesteren, is het motto en aan meer kennis draagt dit boek zeker bij. De *Canon van Nederland* bracht destijds, uit onvrede of enthousiasme, een explosie aan vervolgcansons tweeweg. Regionale, provinciale en lokale canons, een reli-canon, een bètacanon. Ook kwam er een website (entoen.nu.nl) die tot op de dag van vandaag wordt bijgewerkt. Ik stel mij voor dat de natuurcanon ook uitnodigt tot het ontwikkelen van een website en het opstellen van vervolgcansons. Voor de ABC-eilanden en Caribisch Nederland bijvoorbeeld of meer gericht op andere soortgroepen. Overigens is het nu al mogelijk om suggesties in te dienen via de website van de uitgeverij. Verder zal er op gezette tijden een update of herijking nodig zijn. De natuur is nu eenmaal niet statisch en onze kijk erop evenmin.

Chantal van Dam

